

פרי קודש היולאים

לעילוי נשמת ר' נחום צבי גנץ בן ר' בנימין ארי' ז"ל חתן מרת רבקה ע"ה בת רבינו הגה"ק זצ"ל נלב"ע י"ד אדר א' תשס"ה תנצב"ה

פר' כי תשא - פרה תשפ"ג

בס"ד, גליון מס' 53

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק הילל זצ"ל אברק"ק סאסרעגען זי"ע

פר' כי תשא

על ידי אחדות ישראל סר מהם קיטרוג השמן

פִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתַנּוּ אִישׁ פֶּפֶר נֶפֶשׁוֹ וְגו' וְלֹא יִהְיֶה בְהֶם נֶגֶף בְּפֻקֹד אֹתָם

(שמות ל, יב)

ישראל (כדאיתא ברש"י ריש פר' במדבר; וכאן במדרש תנחומא ב) ובכל מקום שהקב"ה מראה חיבתו לישראל השטן מקטרג¹, ועיקר הקטרוג הוא על שאינם מקיימים כל המצוות², וקטרוג זה הוא העין הרע השולט עם המנין המורה על חביבותן של ישראל.

ועל זה אמר "זה יתנו כל העובר על הפקודים" וכמבואר בירושלמי (שקלים פ"א ה"ג) כל העובר על פקודא דאורייתא, "מחצית השקל", ללמדם שכל אחד ואחד אינו שלם רק על ידי זולתו ורק באחדות הם נפש אחת - "העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט", וכשהם באחדות הרי שעל ידי הצירוף יש לכל אחד ואחד חלק במה שחברו עושה, וסרה מהם עין הרע ר"ל קטרוגו של השטן³, וזהו "לכפר על נפשותיכם". (ח"א רמג)

פירש רש"י, "שהמנין שולט בו עין הרע". ולכאורה, הרי כלל ידוע הוא כי "שומר מצוה לא ידע דבר רע" (קהלת ח, ה), ו"שלוחי מצוה אינו ניזוקין" (פסחים ח, א), ואם כן קשה למה יש לחשוש מעין הרע בעת שמקיימים את מצוות ד' למנות את ישראל. בפרט שיעקב אבינו ברח את יוסף (בראשית מט, כב) "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין" ואמרו חז"ל (ברכות כ, א) דהיינו שאין עין הרע שולטת בו, ולא את יוסף בלבד ברח כן אלא את כולם ברח בברכת כולם כמו שנאמר (בראשית שם כה) "איש אשר כברכתו ברח אותם" וכדפירש רש"י שם, ואם כן למה יש להתיירא מעין הרע. עוד צריך להבין האיך מנין השקלים ימנע העין הרע.

ונראה לתרץ, כי מה שמונים את ישראל מורה על חיבתן של

לקדש את הענינים הגשמיים

וַיְדַבֵּר ד' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. וְעֲשִׂיתָ כִּיֹּר נְחֹשֶׁת וְכִנּוֹר נְחֹשֶׁת לְרַחֵצָה וְגו'

(שמות ל, יז-יח)

היתה לשם שמים עיי"ש.

וזהו שאמר הקב"ה למשה לומר לכהנים "ורחצו ידיהם ורגליהם" מהכיוור, כלומר שילמדו מן המראות הצובאות שהכל הוא לפי הכוונה, ואפילו בדברים הגשמיים ביותר שהי' אפשר למאוס בהם מלהשתמש עמן לקדושה, אם הם נעשים בכוונה לשם שמים הרי הם חביבים על הקב"ה⁴.

(ח"א רנ)

יש לדקדק, דאם עשיית הכיוור היא ציווי על משה כמו שנאמר לו "ועשית", למה אמר הכתוב "לאמר", למי עליו לומר זאת.

ונראה לתרץ דהנה את הכיוור עשה משה מ"המראות הצובאות" (לקמן לח ה) וכדפירש רש"י שהן המראות שהנשים רואות בהן כשהן מתקשטות, ומשה רבינו ע"ה הי' מואס בהן, והקדוש ברוך הוא אמר לו לקבל אותן כי חביבין הן עליו מפני שגלוי וידוע לפניו שכל כוונתן

השראת השכינה דשבת הוא אפילו לבעלי מדרגה קמנה

שֵׁשֶׁת יָמִים יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְתּוֹן קָדֵשׁ לַד' כָּל הָעֲשֵׂה מְלָאכָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מוֹת יוּמָת

(שמות לא, טו)

דברי אדוני מורי ורבי הקדוש המאור הגדול החתם סופר זצוק"ל זי"ע, שפעמים שכתוב בתורה "שבת" ופעמים "שבת שבתון", והיינו

איתא בזוה"ק (סוף פר' קורח דף קעט, ב) "לא זזה שכינה מישראל בכל שבתות וימים טובים ואפילו בשבתות דחול". ונראה לפרש על פי

¹ כדמצינו אצל איוב ראה איוב א, ח; ב, ג.

² ובח"א עמ' ריו בדרוש לפר' שקלים ביאר רבינו הגה"ק זצ"ל ענין זה ופירש דהקטרוג הוא על זה שאין מי שיכול לקיים את כל התרי"ג מצוות, וא"כ נאמר עליהם (ישעי' ה, יד) "לכן הרחיבה שאול נפשה ופערה פי' לבלי חוק" שפי' חז"ל (סנהדרין קיא, א) שאפילו על חוק אחד שחסר נופל בגיהנם.

³ א"ה. אולי אפשר לפרש דברי רש"י שהמנין שולט בו עין הרע, שכאשר מונים אותם הרי שכ"א יש לו חשבון בפני עצמו היינו הפירוד והחשיבות לבדו בפני עצמו, לא כן כאשר מונים אותם ע"י מחצה"ש שאז אדרבה כ"א מצטרף לחברו, כי מונים שקלים וכל שקל מורכב משני נמנים באופן שאין חשיבות לאחד לבדו כ"א שנים יחד באחדות, וכמבואר.

⁴ ומוסיף רבינו הגה"ק זצ"ל, דלכן תרגם אונקלוס "ורחצו" - "ויקדשו" ולא "ויסחוו" ע"ד שהוא מתרגם בכל התורה (עיי' בפירושו רבינו בחיי ד"ה וע"ד הקבלה שהבחין בזה), כדי לרמוז על דבר זה שיש ללמדו מהכיוור.

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..." (שם בהקדמה)

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר בשבילי איזה דבר בכל שבוע..." (קודש היולאים ח"א עמ' ז)

שאם ישראל עושים רצונו של מקום כרשב"י (ברכות לה, ב) שפירש הפסוק (יהושע א, ה) "לא ימוש ספר התורה הזה מפין והגית בו יומם ויליה" לדברים ככתבן, וזכו שמלאכתן נעשית על ידי אחרים והם עוסקים רק בתורה ועבודה, הרי שהשבת איננה רק שביבת מלאכה שהרי אין הם עוסקים במלאכה בכל השבוע, ולכן כשכתוב "תעשה מלאכה" כלומר על ידי אחרים, כתוב "שבת שבתון". וכאשר לא זכו אלא נהגו כדברי רבי ישמעאל שבימי השבוע עוסקים במלאכה "הנהג

בהן מנהג דרך ארץ, חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה", שם נאמר "ששת ימים תעבוד וגו' וביום השביעי שבת" ולא "שבת שבתון"⁵, עכת"ד. וזה הרמז בדברי הזוה"ק שאפילו ב"שבתות דחול" דהיינו שאינם במדריגה גבוהה כרבי שמעון בר יוחאי שעוסקים רק בתורה ועבודה כל השבוע, והשבת שלהם הוא בגדר שביבת מלאכה, גם כן לא זכו שכינה מהם. (ח"א רפה)

בני ישראל האמינו בחורה שבכתב ושבעל פה

פי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל

(שמות לד, כז)

יש לדרקדק הלא משה וישראל חד הוא, וכי היכן כרת הקב"ה ברית עם משה מלבד הברית שכרת עם ישראל.

ונראה לתרץ דהנה הקב"ה אמר למשה "וגם בך יאמינו לעולם" (לעיל יט, ט) והיינו שיאמינו שהוא עבד נאמן לד' ולתורתו, ויאמינו בתורה שבעל פה כמו בתורה שבכתב. והנה לקמן (פסוק כט) מבואר שקרן עור פני משה, ואיתא במדרש (שמות רבה מז, ו) שעור פניו של משה קרן מן הדיו שנשתייר בקולמוסו של הקב"ה. ופירש בספר "טל

אורות" דהיינו הדיו שנשתייר מהדברים שלא נכתבו בתורה ונשאר "תורה שבעל פה" ומשה קבל אותם מסיני ומסרם לישראל, וזהו הנקרא "תורת משה".

ולפי זה אפשר לפרש שבני ישראל ראו כי קרן עור פניו וידעו כי זהו ממה שלא נכתב בפירוש בתורה אלא נמסר בעל פה מסיני למשה ומשה לישראל, והאמינו שמשה אמת ותורתו אמת. וזהו הברית שכרת הקב"ה עם משה ועם ישראל. (ח"א רסט)

פר' פרה

קיום המצוות באמונה כחוק אך גם באהבה מתוך הבנת טעמיה

זאת חקת התורה אשר צוה ד' לאמר וגו'

(במדבר יט, ב)

המפרשים הקשו למה אמר הכתוב "זאת חוקת התורה" ולא "זאת חוקת הפרה".

ונראה לתרץ בהקדם מה שפירש רש"י, "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה, לפיכך כתב בה חקה, גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה".

דהנה לכל מצוות התורה ישנם טעמים וביאורים, ואף שצריך לדעת טעמי המצוות, כי אינו דומה מי שמבין ויודע טעמי המצוה שעושה אותה באהבה ושמחה, למי שלא הבין טעמי, מכל מקום עלינו להסכים תחילה לקיים את המצוות רק כי כך צוה השי"ת וכמו החוקים שאין לנו בהם טעם והבנה, כי אם מקיים רק מתוך הבנת טעמי המצוות עלולים להכשל בחשבונות שזו מצוה חשובה יותר וזו

פחות, או במחשבה כי לו אינו נוגע מצוה פלונית, או שכיום לא שייך מצוה אלמונית וכדו' ורק אחר כך יש ללמוד ולהבין טעמיהן.

והשטן רוצה להדיח את ישראל מקיום המצוות ולכן הוא דוחק בהם לרצות לקיים את המצוות רק מתוך הבנת טעמיהן ולא כחוק, כי אז יהי' נקל לו להעבירם מקיום המצוות, כנ"ל.

וזהו "לפי שהשטן ואומות העולם מונין את ישראל" בטענה שצריך לדעת "מה טעם יש בה", כי צריך לקיים את המצוה רק בהבנת טעמי. וכנגד זה כתיב "זאת חקת התורה", "התורה" דייקא, שאת כל התורה כולה יש לקיים כחוקה "אשר צוה ד'" ולא מצד הבנת הטעם, וזהו "ויקחו אליך פרה אדומה" כלומר שיקיימו את כל המצוות כפרה אדומה שהיא חק בלי טעם. (ח"ב ע)

ברכת מזל טוב

לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ד' מרדכי הערשקאוויטש שליט"א ובנו הרה"ח ד' שלמה היו"ב בעמ"ח קונטרס שלטלת בית הילל, ונכדו הרה"ח יואל היו"ב

לרגל הולדת הנכד-הבן, אשר נקרא שמו בישראל הילל ע"ש רבינו הגה"ק זצ"ל

יהי רצון שיזכו לגדלו ולחנכו לתורה ולחופה ולמעשים טובים,

ויזכו לרוות מכל יוציח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, ויתקיים בהם "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

⁵ בתורה כתיב ב' פעמים תעשה מלאכה בציר"י, בשמות לה, א; ובויקרא כג, ג, וגם כאן כתיב תעשה ביו"ד והיינו הך, ובג' מקומות אלו כתיב "שבת שבתון". אבל ב' פעמים כתיב תעשה בפת"ח, בשמות כ, י; ובדברים ה, יד, ובב' מקומות אלו כתיב "שבת" לבד.

"לזאת אהובי בני רחימי לכבדני בתורה ומעשים טובים, אשר היא חיינו ואורך בעולם הזה ובעולם הבא..." (שם בהקדמה)

"...ולבני ד' יאריך ימיכם ושנותיכם בנעימים עם כל אשר לכם, להזכירני לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..." (קודש הילולים בהקדמה)

יומא דהילולא

לקראת יומא דהילולא של הגאון רבי משה דוד סופר זצ"ל
חתנו של רבינו הגה"ק זצ"ל וממלא מקומו ברבנות בסארעגען
נלב"ע ז"ך אדר תרס"ו

תולדות רבי משה דוד סופר זצ"ל (עפ"י ספר "דורות ישרים" תולדות נכדו הג"ר יעקב שלום פריינד זצ"ל): נולד בשנת תרכ"א לאביו הגה"ק רבי חיים סופר זצ"ל בעל ה"מחנה חיים" זצ"ל ולאמו הרבנית הצדקנית מרת בריינדל ע"ה. בבית אביו ורבו המובהק עלה במעלות התורה והיראה ובנוסף הלך ללמוד אצל דודו הגאון רבי אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל בעל ה"ילקוט אליעזר", שהי' משמש ברבנות בעיר האללאש קודם שנתקבל לרבנות בפאקש, שם למד עם בנו, ריעו ובן גילו הגאון רבי יוסף לייב סופר זצ"ל בעל מחבר ספר "ילקוט סופר" ושאר ספרים.

כבר בימי בחרותו נתפרסם לעילוי חריף ובקי בתורה ומופלג ביראת שמים. ואביו מזכיר בספרו ד"ת וסברות שלו (עיי' שו"ת מחנה חיים ח"ג י"ד סי' ט', שם סי' כ"ט, שם אור"ח סי' מ"ח ועוד), ובעוד ספרים נזכרו ד"ת וחידושי הלכה בשמו (עיי' ספר המקנה כלל ל"ה פרט ב', ספר "תורת חיים" על אור"ח סי' תע"א).

בהגיעו לפרקו נשא לאשה את בתו של רבינו הגה"ק זצ"ל, הרבנית מרת היצל, ועבר לגור בעיר סארעגען ושם סמוך על שולחן חותנו הגדול המשיך להתעלות בסולם השלימות יגע ועמל שם בתורה מתוך הדחק ומתוך יסורים וחלאים כי מימי נעוריו כבר הי' מדוכא ביסורים, וכמה שנים על ערש דוי והעידו עליו שיגע תמיד מילדותו עד זיבולא בתרייתא בתורה ובמצות בהתבודדות ובפרישות וכו', בחלישות כח ושכירת הלב.

אחרי פטירת חותנו רבינו הגה"ק זצ"ל בא' אדר תרנ"ג, נתמנה רבי משה דוד לממלא מקומו ברבנות סארעגען עפ"י צוואת חותנו. פרנסי הקהל מלאו את דבר הצוואה כאשר כבר הי' מקובל ואהוב על הציבור, וכך בהיותו בן ל"ב שנים בלבד הי' לרבה השני של קהילת סארעגען והגלילות. תחת שרביט הנהגתו גדלה והתפתחה הקהילה ובשנת תרנ"ו הי' צריכים לשוחט נוסף, ושאר מוסדות הקהילה התפתחו מאד. כפי הנראה הרביץ תורה בישיבה שהקים, ומצינו לכמה מגדולי הדור שהעידו על עצמם שהם תלמידיו.

כל ימיו תמיד הי' חיי לחץ ודחק גדול ואף כשדחקו בו שיפנה לראשי הקהל ויגלה להם מצבו ודחקו ובודאי יעלו את משכורתו, סירב בתוקף באומרו שאין זה כבוד התורה ובחר בחיי לחץ מאשר להנות מן תורתו.

י"ג שנה ישב על כס הרבנות בסארעגען עד שבשנת תרס"ו בהיותו בן מ"ה שנים בלבד נסתלק לבית עולמו. סדר הסתלקותו מן העולם מתואר בהספדים עליו שהי' מעמד נורא. וכך כותב עליו אחיו רבי יוסף צבי משאמשאן זצ"ל (בספרו תולדות סופרים עמ' ק"ס) "רבי משה דוד נפטר והלך לעולמו ביום שבת קודש בשעת רצון של תפילת מנחה בדעת שלימה ברצון טוב וברעותא דלבא לעיני כל הקהל דשם בקדושה רבה והכנעה נפלאה.

שעה קטנה קודם, שלח הוא בעצמו בבקשה לזוגתו הצדיקה התמימה הרבנית מרת היצל שתבא לחדרו ואמר לה שבשעה הזאת יסתלק מעולם הזה וציוה עליה בבקשה גדולה שלא תבכה אחריו כלל ובפרט ביום שבת קודש, והיא הצדיקה האשה הכשרה עשתה רצון בעלה כהרגלה ושמעה לקולו לצאת מחדרו.

ואחר כך שלח לבית הכנסת וקרא לבני קהלתו אשר היו נאספים שמה לתפלת מנחה בבקשה שיבואו אל חדר הוראתו וכן עשו ואחר שהתפלל מנחה ואכל כזית לקיים הסעודה שלישית של ש"ק הניח עצמו במטתו וביקש מכל הנאספים שיעמדו סביב למטתו ויאמרו עמו ואחריו מלה במלה את תפלתו והתחיל הוא ז"ל ואמר אנא בכח וכו' ז' פעמים וקרא את שמע בכל כחו וכך יצאה נשמתו הטהורה בתוך קהל ועדה באחד ביום שבת קודש ז"ך לחודש אדר תרס"ו לפ"ק, מתוקה שנת העובד את ה', החכם המופלג מלא תבונה ודעת הרב רבי משה דוד סופר זצוק"ל". עכ"ל.

רגש ורעד רטט וחלחלה אחזה את כל הסובבים אותו באותו עת בראותם אותו כל כך בדיעה צלולה ומיושבת ברגעיו האחרונים עד שזכר בכל פרט ופרט שעליו לעשות באותם רגעים יקרים, להיפרד מהרבנית, לקרוא לבני קהלתו להיות עתידים לרגעים הקדושים ללוות אותו בצאת נפשו הטהורה, להתפלל תפילת מנחה, ועוד לאכול כזית של סעודה שלישית ורק אחר כך עלה למטתו, מצוה לנאספים שיאמרו אחריו מלה במלה מה שציוה להם ואחר כך קרא שמע ישראל בכל כחו ויצאה נשמתו הטהורה. בנו הלל שהי' אז כבן י"ב שנים עמד ככל אותו עת ליד מיטת אביו, וכשהתקרבו רגעיו האחרונים זכר לצוות לבנו הילד הילל שיצא מהחדר. פטירה כעין זו מביאה אותנו להיזכר בדברי חז"ל בפטירת אהרן הכהן (עי' בדברי רש"י בפר' חקת במדבר כ' כ"ה).

נוסח המצבה:
פ"ג
גוף טהור זרע קדש מחצבתו, אשר נשמתו הגדולה יצאה באחד, בקדושה וטהרה, בעת רעוא דרעוין,
בשבת קודש ז"ך אדר תרס"ו לפ"ק בדמי ימיו,
מורנו הרב המאוה"ג
מו"ה משה דוד סופר זצ"ל לה"ה
בנן של קדושים בן לאותו צדיק גאון עולם איש אלקים ר' חיים בעל מחבר מחנה חיים וכו' זצ"ל לה"ה
וחתן רבינו הגאון הקדוש האי סבא קדישא ר' הילל זצ"ל לה"ה
האב"ד פה הורה צדק לעדתו י"ג שנים כמספר אח"ד
אשריך מורה לצדקה כי חלינו נשאת
והשלמת ימיך במהרה לכפרת כל ישראל
וזכותך יגן עליהם ועלינו אמן
ת'נ'צ'ב'ה'

למחרת השבת נשאו עליו מספד גדול ונקבר בבית החיים בסארעגען מול פתח האוהל שעל ציון חותנו רבינו הגה"ק זצ"ל היא מציבת קבורתם העומדת שם עד היום הזה. אשתו הרבנית מרת היצל נשארה אלמנה עם ט' ילדיה (ב' בנים וז' בנות), והאריכה ימים ונעקד"ה באושוויץ בסיון תש"ד הי"ד, בהיותה מעל גיל שמונים.

ת' נ' צ' ב' ה'

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם בהקדמה)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (עפ"י קודש הילולים בהקדמה)

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבנו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

מקור דרשת הז"ל 'אשר שברת' יישר כוחך ששברת

'פסל לך וגו' את הדברים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברת'

(שמות לד, א)

לומדים מהפסוק 'אין בארון רק', והפסוק 'אשר שברת' מיבעי ליישר כוחך ששברת.

ונראה בעיני בעז"ה ליישב, ולבאר את סוגיית הגמרא באופן אחר. דלרבי יהודה עצמו הדרשה 'אשר שברת' יישר כוחך ששברת, אינה מכח יתורא דקרא אלא מכח הסברא. כי הרי על הפסוק בפרשתנו, 'פסל לך וגו' על הלוחות הראשונים אשר שברת', פירש רש"י, 'פסול לך' אתה שברת הראשונות, אתה פסול לך אחרות. משל למלך שהלך למדינת הים והניח ארוסתו עם השפחות, מתוך קלקול השפחות יצא עליה שם רע, עמד שושבינה וקרע כתובתה וכו', אמר לו המלך אתה קרעת אותה, אתה קנה לך נייר אחר וכו', ע"ש הי"ב. וכיון שבפרשתנו המילים 'אשר שברת' אינם מיותרות, כן הוא גם במשנה תורה, כמו שאר הדברים שנאמרו, ונשנו במשנה תורה.

ולכן לא יליף רבי יהודה ששברי הלוחות מונחים בארון מהקרא 'אשר שברת ושמתם', אלא מהריבוי 'אין בארון רק', כי לדידיה 'אשר שברת' אינו מיותר, כי נצרך לכפירוש רש"י בפרשתנו. וריש לקיש, הדורש 'אשר שברת' יישר כוחך ששברת, סבר כר' יהודה ששברי לוחות מונחים בארון מכח הפסוק 'אין בארון רק', לרבווי שברי לוחות. אלא כיון שמונחים יחד בארון, הסברא אומרת ש"מלמד שהיתה שבירתן חביבה לפניו", ו"יישר כוחך ששברת". ודברי הרשב"א עולים היטב גם לרבי יהודה.

וכוננת הגמרא, ואידך [היינו ר' יהודה], ההוא מיבעי ליה לכדריש לקיש וכו', היינו דרבי יהודה לדבריו דר' מאיר קאמר. והכי קאמר ליה ר' יהודה, לדידי ליכא למילף מידי מ'אשר שברת' דלאו יתורא הוא, אך לדידך דרוצה לילף מ'אשר שברת ושמתם' דמונחים יחד בארון, משום דסבירא לך דיתורא הוא, א"כ נצרך הייתור לכדר"ל, לדרוש מכוחו "יישר כוחך ששברת", אבל לא לדרשה דמונחים יחד בארון, ודוק. וקל להבין כי נכון בעזרת ה' ברוך הוא.

(דברי התענוגים פרשת ויקהל אות קפה).

איתא במסכת שבת (דף פז), שלושה דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו וכו'. שבר את הלוחות. מאי דריש, אמר, ומה פסח שהוא אחד מתרי"ג מצות אמרה תורה 'וכל בן נכר לא יאכל בו', התורה כולה כאן וישראל מומרים על אחת כמה וכמה. ומגלן דהסכים הקב"ה על ידו, שנאמר 'אשר שברת', ואמר ריש לקיש יישר כוחך ששיברת. ע"ש הי"ב.

ובפירוש הכותב על העין יעקב מביא בשם הרשב"א [לפנינו הוא כחידושי הרמב"ן שם; וכו' ברישב"א] וז"ל, וצ"ע מגלן שהסכים הקב"ה עמו, אי משום 'אשר', הרי כמה כתובים בתורה שאינן לשון אושר. ושמעתי, משום דכתיב (דברים י, ב) 'אשר שברת ושמתם', לוחות ושברי לוחות מונחים בארון. ואלמלא היה בשבירתן חטא, אין קטיגור במקום סניגור, אלא מלמד שהיתה שבירתן חביבה לפניו, עכ"ל. ולפי דבריו, הדרוש יישר כוחך ששברת נובע מהדרשה עה"פ בפרשת עקב, 'אשר שברת ושמתם', לוחות ושברי לוחות מונחים בארון.

ותירוצו אינו מובן, דלכאורה הדבר תלוי במחלוקת תנאים. דאיתא במסכת בבא בתרא (דף יד), 'אין בארון רק שני לוחות האבנים' וכו' (מל"ס א' ה. ט), מאי 'אין בארון רק', אין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ספר תורה שמונח בארון, דברי רבי מאיר. ורבי יהודה סובר שהם"ת היה מונח מצד הארון ולא בתוכו. ומה אני מקיים 'אין בארון רק', לרבות שברי לוחות שמונחים בארון. ור"מ שברי לוחות דמונחין בארון מנא ליה, נפקא ליה מדתני רב יוסף, 'אשר שברת ושמתם [בארון]', מלמד שהלוחות ושברי לוחות מונחין בארון - פירש רש"י, 'אשר שברת', קרא יתירה הוא וכו' - ואידך [היינו ר' יהודה], ההוא מיבעי ליה לכדריש לקיש, דאמר ר"ל 'אשר שברת', אמר לו הקב"ה למשה, יישר כוחך ששברת.

והנה תירוץ הרשב"א, שהדרשה יישר כוחך ששיברת נדרשת מכח זה ששברי הלוחות היו מונחים בארון, עולה יפה אליבא דרבי מאיר, שלמד ששברי לוחות מונחים בארון מהפסוק 'אשר שברת ושמתם'. אבל לרבי יהודה הם שני לימודים נפרדים, ששברי לוחות מונחים בארון

"את אחי אנכי מבקש"

לרגל ההוצאה לאור של

"הגדה של פסח - פרי קודש הילולים"

מעוטר בפנינים יקרים, רעיונות ודרושים, מאת כ"ק רבינו הגה"ק רבי **הילל פאללאק** זצוקללה"ה זקוקים אנו ל"רכזים" מקרב משפחות צאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל (גם בארצות שמעבר לים) שיסייעו להפצת ההגדה בקרב בני משפחתם.

כל המעוניין יפנה לאחראי רכזים הר"ר ברוך רוזנברג הי"ו בטל. 052.760.9128

או למשרד בכתובת office@Kodesh-Hilulim.com

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.